

ZARZĄDZENIE MINISTRÓW OBRONY NARODOWEJ ORAZ PRACY I OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 22 września 1954 r.

w sprawie ustalania i wypłaty zaopatrzeń emerytalnych generałów (admiralów), oficerów zawodowych, podoficerów nadterminowych i ich rodzin.

Na podstawie art. 5 ust. 4 oraz art. 6 ust. 5 dekretu z dnia 18 września 1954 r. o zaopatrzeniu emerytalnym generałów (admiralów), oficerów zawodowych i podoficerów nadterminowych oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 41, poz. 181) zarządza się, co następuje:

R o z d z i a ł I.**Wszczęcie postępowania.**

§ 1. 1. Zaopatrzenie emerytalne generałów (admiralów), oficerów zawodowych i podoficerów nadterminowych, zwanych w dalszym ciągu „żołnierzami”, oraz ich rodzin przyznaje i wymierza Departament Finansów Ministerstwa Obrony Narodowej.

2. Świadczenia pieniężne z tytułu zaopatrzenia emerytalnego wypłaca Zakład Ubezpieczeń Społecznych na podstawie decyzji Departamentu Finansów Ministerstwa Obrony Narodowej.

§ 2. 1. Postępowanie w sprawach zaopatrzenia emerytalnego wszczyna się z urzędu lub na wniosek osoby uprawnionej do zaopatrzenia emerytalnego albo jej pełnomocnika.

2. Postępowanie z urzędu wszczyna dowódca jednostki wojskowej wykonujący rozkaz o zwolnieniu żołnierza z czynnej służby wojskowej lub dowódca jednostki wojskowej, w której zmarły żołnierz pełnił służbę wojskową.

3. Osoby uprawnione do zaopatrzenia emerytalnego i ich pełnomocnicy składają wnioski w sprawach zaopatrzenia emerytalnego:

1) żołnierze nie zwolnieni jeszcze z czynnej służby wojskowej — do dowódców jednostek wojskowych wykonujących rozkaz o zwolnieniu żołnierza ze służby,

2) żołnierze zwolnieni z czynnej służby wojskowej — do wojskowego komendanta rejonowego, właściwego według miejsca zamieszkania żołnierza zwolnionego ze służby,

3) członkowie rodzin żołnierzy zmarłych w czynnej służbie wojskowej — do dowódcy jednostki wojskowej, w której żołnierz ostatnio pełnił służbę, albo do wojskowego komendanta rejonowego, właściwego według miejsca zamieszkania członka rodziny,

4) renciści i inwalidzi oraz członkowie ich rodzin — do Departamentu Finansów Ministerstwa Obrony Narodowej bezpośrednio lub przez wojskowego komendanta rejonowego, właściwego według miejsca zamieszkania rencisty, inwalidy lub członka rodziny.

4. Pełnomocnikami osoby uprawnionej do zaopatrzenia emerytalnego mogą być: małżonek, rodzice, pełnoletnie dzieci lub rodzeństwo albo osoby upoważnione przez zainteresowanego.

§ 3. 1. W razie śmierci osoby uprawnionej do świadczenia uprawnień jej wynikające ze zgłoszonego wniosku przechodzą na pozostałego przy życiu małżonka oraz na dzieci, a w razie ich braku — kolejno na wnuków, rodziców, dziadków i rodzeństwo.

2. Przejście uprawnień następuje pod warunkiem, że zmarły pozostawał na utrzymaniu tych osób bądź też że osoby te były na utrzymaniu zmarłego. Osoby, na które przechodzą uprawnienia wymienione w ust. 1, mają prawo dalszego prowadzenia nie ukończonego jeszcze postępowania w celu ustalenia świadczeń.

§ 4. 1. Dowódca jednostki wojskowej wykonujący rozkaz o zwolnieniu żołnierza z czynnej służby wojskowej obowiązany jest — przed zwolnieniem żołnierza ze służby — zbadać, czy i jakie zaopatrzenie emerytalne: renta za wysługę lat lub renta inwalidzka przysługuje żołnierzowi i wszcząć starania o zebranie dokumentów nie-

zbędnych do przyznania tego zaopatrzenia. W razie braku w aktach personalnych żołnierza potrzebnych dokumentów, dowódca powinien zażądać od żołnierza dostarczenia brakujących dokumentów i w razie potrzeby pomóc mu w ich zebraniu.

2. Żołnierzy zwalnianych ze służby wskutek zupełnej niezdolności do służby wojskowej, stwierdzonej orzeczeniem wojskowej komisji lekarskiej, dowódca jednostki wojskowej kieruje — niezwłocznie po otrzymaniu rozkazu o zwolnieniu ich z czynnej służby wojskowej — do komisji lekarskiej do spraw inwalidztwa i zatrudnienia celem wydania orzeczenia w sprawie zaliczenia ich do jednej z trzech grup inwalidów.

3. Do komisji lekarskiej do spraw inwalidztwa i zatrudnienia należy kierować również tych żołnierzy zwalnianych z czynnej służby wojskowej, którzy złożą na piśmie prośbę o skierowanie ich na tę komisję. W przypadku wydania przez tę komisję orzeczenia o zaliczeniu żołnierza do jednej z trzech grup inwalidów, należy żołnierza tego skierować niezwłocznie do wojskowej komisji lekarskiej celem wydania orzeczenia, czy stwierdzone inwalidztwo pozostaje w związku ze służbą wojskową.

§ 5. W razie śmierci żołnierza w czynnej służbie wojskowej dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz pełnił służbę, obowiązany jest ustalić, czy po zmarłym żołnierzu pozostała żona lub inne osoby należące do rodziny żołnierza uprawnione do odprawy i do renty rodzinnej. W tym przypadku — w porozumieniu z tymi osobami — należy albo zebrać dokumenty niezbędne do przyznania odprawy i renty rodzinnej i wystąpić z urzędu do Departamentu Finansów Ministerstwa Obrony Narodowej z wnioskiem o przyznanie im tej odprawy lub renty albo też dopomóc tym osobom w zebraniu niezbędnych dokumentów i sporządzeniu wniosku o przyznanie odprawy lub renty rodzinnej.

§ 6. Obowiązki dowódców jednostek wojskowych wymienione w §§ 4 i 5 ciążyą na wojskowych komendantach rejonowych w przypadkach zgłoszenia do nich wniosków o przyznanie zaopatrzenia emerytalnego przez osoby wymienione w § 2 ust. 3 pkt 2 — 4.

§ 7. 1. Czynności związane z zebraniem dokumentów niezbędnych do przyznania zaopatrzenia emerytalnego powinny być zakończone w zasadzie przed wykonaniem rozkazu o zwolnieniu żołnierza z czynnej służby wojskowej. Niezakończenie tych czynności w terminie przewidzianym dla zwolnienia żołnierza ze służby nie wstrzymuje jednak wykonania rozkazu o zwolnieniu żołnierza ze służby w tym terminie.

2. Wnioski o przyznanie zaopatrzenia emerytalnego wraz z niezbędnymi dokumentami powinny być przez dowódców wymienionych w §§ 4—6 przesłane bezpośrednio do Departamentu Finansów Ministerstwa Obrony Narodowej najpóźniej w ciągu trzech dni po zebraniu wszystkich dokumentów.

3. Dokumenty żołnierzy zmarłych w czasie pełnienia czynnej służby wojskowej oraz dokumenty żołnierzy, którzy zgłaszają wnioski o przyznanie zaopatrzenia emerytalnego po zwolnieniu ich z czynnej służby wojskowej, powinny być przez dowódców wymienionych w §§ 5 i 6 zebrane i przesłane bezpośrednio do Departamentu Finansów Ministerstwa Obrony Narodowej wraz z wnioskami najpóźniej w terminie miesięcznym, licząc od dnia powstania okoliczności uzasadniających prawo do zaopatrzenia emerytalnego lub od dnia zgłoszenia przez osoby uprawnione wniosku o przyznanie zaopatrzenia emerytalnego.

4. Wnioski o przyznanie renty za wysługę lat przez zaliczenie do tej wysługi okresów podlegających zaliczeniu do zatrudnienia pracowników według przepisów o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin należy kierować do Departamentu Finansów Ministerstwa Obrony Narodowej drogą służbową; wyżsi przełożeni powinni wnioski te kolejno zaopiniować.

R o z d z i a ł II.

Wnioski i dokumenty.

§ 8. 1. Przyznanie renty za wysługę lat lub renty inwalidzkiej następuje na podstawie wniosku wypełnionego przez osobę uprawnioną do renty oraz dołączonych do tego wniosku następujących dokumentów:

- 1) wyciągu z rozkazu o zwolnieniu żołnierza z czynnej służby wojskowej,
- 2) obliczenia wysługi lat i odpisu przebiegu służby z akt personalnych żołnierza,
- 3) dokumentu stwierdzającego datę urodzenia żołnierza,
- 4) orzeczenia komisji lekarskiej do spraw inwalidztwa i zatrudnienia — jeżeli chodzi o zaopatrzenie z tytułu inwalidztwa,
- 5) orzeczenia wojskowej komisji lekarskiej, stwierdzającego związek inwalidztwa ze służbą wojskową — jeżeli żołnierz był na tę komisję skierowany,
- 6) zaświadczenia dowódcy jednostki wojskowej, stwierdzającego wysokość uposażenia przysługującego żołnierzowi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, okres, za który dokonano ostatniej wypłaty uposażenia, oraz wysokość wypłaconej odprawy przewidzianej w przepisach o uposażeniu żołnierzy.

2. Jeżeli osobie uprawnionej do renty przysługuje dodatek do renty z tytułu odznaczenia przez władze Polski Ludowej orderem Budowniczych Polski Ludowej, Virtuti Militari, Krzyża Grunwaldu, Odrodzenia Polski lub Sztandaru Pracy, do wniosku należy dołączyć uwierzytelniony w sposób urzędowy odpis dokumentu o nadaniu orderu; uwierzytelnienie odpisu może być dokonane również przez dowódcę jednostki wojskowej lub przez wojskowego komendanta rejonowego.

3. Jeżeli osobie uprawnionej do renty przysługuje dodatek do renty na dzieci, wnuki lub rodzeństwo, zwane w dalszym ciągu „dziećmi”, należy ponadto dołączyć:

- 1) dokumenty stwierdzające daty urodzenia dzieci,
- 2) oświadczenie żołnierza stwierdzające, że dzieci pozostają na jego utrzymaniu,
- 3) zaświadczenie stwierdzające wysokość otrzymywanych przez dzieci świadczeń z funduszu publicznego — jeżeli dzieci korzystają z tych świadczeń,
- 4) zaświadczenie szkolne dla dzieci uczęszczających do szkoły w wieku od 16 do 18 lat,
- 5) orzeczenie komisji lekarskiej do spraw inwalidztwa i zatrudnienia, stwierdzające inwalidztwo dzieci, wnuków lub rodzeństwa oraz czas powstania tego inwalidztwa — jeżeli z tego tytułu przysługuje dodatek do renty.

4. Jeżeli osobie uprawnionej do renty przysługuje prawo do dodatku na dzieci obce, wnuki i rodzeństwo, do wniosku należy dołączyć również wyciąg z akt zgonu obojga rodziców, jeżeli rodzice nie żyją, a jeżeli żyją — zaświadczenie o ich stanie materialnym albo dowód powierzenia żołnierzowi opieki przez sąd.

5. Jeżeli osobie uprawnionej do renty przysługuje prawo do dodatku na dzieci przysposobione, do wniosku należy dołączyć również dowód przysposobienia dzieci.

6. Do wniosków o przyznanie renty za wysługę lat przez zaliczenie do tej wysługi okresów podlegających zaliczeniu do zatrudnienia pracowników według przepisów o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin należy dołączyć ponadto dokumenty uzasadniające zaliczenie tych okresów.

§ 9. 1. Przyznanie renty rodzinnej i odprawy z tytułu utraty żywiciela następuje na podstawie wniosku wypełnionego przez osobę uprawnioną do renty (odprawy) oraz dołączonych do tego wniosku następujących dokumentów:

- 1) wyciągu z aktu zgonu żołnierza, rencisty lub inwalidy,
- 2) obliczenia wysługi lat i odpisu przebiegu służby — jeżeli renta (odprawa) ma być przyznana w związku ze śmiercią żołnierza w czasie pełnienia czynnej służby wojskowej,
- 3) zaświadczenia dowódcy jednostki wojskowej lub komendanta wojskowego zakładu leczniczego stwierdzającego związek śmierci żołnierza ze służbą wojskową — jeżeli śmierć żołnierza nastąpiła w czasie pełnienia przez niego czynnej służby wojskowej,
- 4) orzeczenia komisji lekarskiej do spraw inwalidztwa i zatrudnienia, stwierdzającego związek śmierci inwalidy ze służbą wojskową — jeżeli renta przysługuje po zmarłym inwalidzie,
- 5) wyciągu z aktu małżeństwa — jeżeli wniosek o przyznanie renty (odprawy) dotyczy wdowy (wdowca) po zmarłym żołnierzu, renciście lub inwalidzie,
- 6) odpisu wyroku sądu, na którego podstawie zmarły żołnierz, rencista lub inwalida obowiązany był do alimentowania rozwiedzionego małżonka — jeżeli wniosek o przyznanie renty rodzinnej (odprawy) zgłasza rozwiedziony małżonek,
- 7) dokumentów stwierdzających daty urodzenia wszystkich członków rodziny uprawnionych do renty rodzinnej (odprawy),
- 8) zaświadczenia prezydium gromadzkiej (miejskiej) rady narodowej stwierdzającego fakt pozostawania członków rodziny na utrzymaniu zmarłego żołnierza, rencisty lub inwalidy albo też wysokość świadczeń otrzymywanych przez nich z funduszy publicznych,
- 9) dokumentów wymienionych w § 8 ust. 4 i 5 — jeżeli wniosek o przyznanie renty (odprawy) obejmuje dzieci obce, wnuki lub rodzeństwo albo dzieci przysposobione,
- 10) dokumentów wymienionych w § 8 ust. 3 pkt 4 i 5 — jeżeli wniosek o przyznanie renty (odprawy) obejmuje dzieci, wnuki lub rodzeństwo w wieku od lat 16 do 18 albo będące inwalidami.

2. Przyznanie prawa do dodatków do renty rodzinnej następuje na podstawie dokumentów wymienionych w ust. 1, a jeżeli przysługuje dodatek do renty z tytułu odznaczenia orderem — na podstawie dokumentów wymienionych w § 8 ust. 2.

§ 10. Przyznanie zasiłku pogrzebowego w związku ze śmiercią rencisty, inwalidy lub członka rodziny następuje na podstawie:

- 1) wyciągu z aktu zgonu osoby, po której przysługuje zasiłek pogrzebowy, a w przypadkach gdy koszty pogrzebu zostały pokryte przez inne osoby, aniżeli przez małżonka, dzieci, wnuki, rodzeństwo lub rodziców — również na podstawie rachunków kosztów pogrzebu,
- 2) oświadczenia osoby, która pokryła koszty pogrzebu, że nie służy jej prawo do zasiłku pogrzebowego z tytułu zatrudnienia,

§ 11. 1. We wszystkich przypadkach zwolnienia żołnierza ze służby oraz w przypadkach śmierci żołnierza w czynnej służbie wojskowej należy dla celów emerytalnych i dla wypłaty odprawy sporządzić z akt personalnych żołnierza odpis pełnego przebiegu jego służby i obliczenie wysługi lat.

2. Odpis przebiegu służby żołnierza sporządza się w jednym egzemplarzu, który dołącza się do akt emerytalnych żołnierza. Obliczenie wysługi lat sporządza się w dwóch egzemplarzach, z których jeden dołącza się do akt emerytalnych żołnierza, drugi — do akt personalnych oficera, a jeżeli dotyczy podoficera — do karty ewidencji personalnej podoficera. Jeżeli postępowanie w sprawie zaopatrzenia emerytalnego nie zostaje wszczęte, odpis przebiegu służby żołnierza i obydwa egzemplarze obliczenia wysługi lat pozostają w aktach personalnych oficera lub przy karcie ewidencji personalnej podoficera.

3. Odpis przebiegu służby żołnierza i obliczenie wysługi lat sporządzają:

- 1) dla oficerów zajmujących stanowiska służbowe, na które wyznaczają oficerów dowódcy okręgów wojskowych (dowódca Wojsk Lotniczych, dowódca Marynarki Wojennej) — oddziały (wydziały) kadr dowództw okręgów wojskowych (Dowództwa Wojsk Lotniczych, Dowództwa Marynarki Wojennej),
- 2) dla pozostałych oficerów oraz dla generałów (admirałów) — Departament Kadr Ministerstwa Obrony Narodowej lub inne właściwe organy kadrowe Ministerstwa Obrony Narodowej,
- 3) dla podoficerów nadterminowych — dowódcy uprawnieni do zwalniania podoficerów z wojskowej służby nadterminowej.

4. Obliczenie wysługi lat sporządzają organy kadrowe wymienione w ust. 3 wspólnie z właściwymi organami finansowymi. Jeżeli w aktach personalnych nie podano dnia rozpoczęcia lub zakończenia służby, należy przyjąć jako początek lub koniec służby piętnasty dzień podanego miesiąca.

5. Odpis przebiegu służby oraz obliczenie wysługi lat organy kadrowe przesyłają do dowódcy jednostki wojskowej wykonującego rozkaz o zwolnieniu żołnierza ze służby równocześnie z tym rozkazem, a w przypadku śmierci żołnierza — niezwłocznie do dowódcy jednostki wojskowej, w której żołnierz pełnił służbę.

6. Obliczenia wysługi lat dokonuje się na dzień podpisania rozkazu o zwolnieniu żołnierza ze służby. Dalszą wysługę lat — do dnia faktycznego zwolnienia ze służby — stwierdza na obliczeniu dowódca jednostki wojskowej wykonujący rozkaz o zwolnieniu żołnierza z czynnej służby wojskowej.

§ 12. 1. Dowódcy jednostek wojskowych wykonujący rozkaz o zwolnieniu żołnierza z czynnej służby wojskowej, a w przypadku śmierci żołnierza — dowódcy wymienieni w § 5 sporządzają w dwóch egzemplarzach zaświadczenie stwierdzające wysokość uposażenia przysługującego żołnierzowi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, a dla żołnierza zwolnionego ze służby — również okres, za który dokonano ostatniej wypłaty uposażenia i wysokość wypłaconej odprawy przewidzianej w przepisach o uposażeniu żołnierzy. Jeden egzemplarz zaświadczenia dołącza się do akt emerytalnych żołnierza, drugi do akt personalnych oficera (do karty ewidencji personalnej podoficera), a jeżeli postępowanie emerytalne nie zostało wszczęte, obydwa egzemplarze — do akt personalnych oficera (do karty ewidencji personalnej podoficera).

2. W zaświadczeniu wymienionym w ust. 1 podaje się pełne stawki uposażenia według zajmowanego sta-

nowiska służbowego, według posiadanego stopnia wojskowego i dodatków do uposażenia (z wyjątkiem dodatków specjalnego i reprezentacyjnego), jakie przysługiwało oficerowi (podoficerowi) na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym (bez uwzględnienia ograniczeń prawa do niektórych składników uposażenia, np. w czasie choroby, w czasie pozostawania w dyspozycji itp.).

§ 13. 1. Osoby pobierające rentę obowiązane są zawiadamiać Departament Finansów Ministerstwa Obrony Narodowej o ustaniu lub zmianie okoliczności mających wpływ na prawo do świadczeń pieniężnych lub ich wysokość.

2. Departament Finansów Ministerstwa Obrony Narodowej ma prawo żądać od osób pobierających rentę przedkładania dowodów stwierdzających dalsze istnienie prawa do świadczeń oraz badać z urzędu, czy warunki do świadczeń nadal istnieją.

3. Departament Finansów Ministerstwa Obrony Narodowej ma prawo również kierować żołnierzy i inne osoby ubiegające się o świadczenia oraz inwalidów do komisji lekarskich do spraw inwalidztwa i zatrudnienia albo do właściwych wojskowych komisji lekarskich.

R o z d z i a ł III.

Osoby uprawnione do renty rodzinnej i odprawy.

§ 14. Zaopatrzenie emerytalne z tytułu utraty życia obejmuje następujących członków rodziny, pozostających na utrzymaniu żołnierza, rencisty lub inwalidy w dniu jego śmierci:

- 1) małżonka i rodziców, jeżeli w dniu śmierci żołnierza, rencisty lub inwalidy albo najpóźniej w ciągu dzieiesięciu miesięcy od tego dnia:
 - a) byli inwalidami lub
 - b) ukończyli wiek: mężczyźni 65 lat, kobiety 55 lat albo
 - c) wychowywali przynajmniej jedno z dzieci, wnuków lub rodzeństwa zmarłego żołnierza, rencisty lub inwalidy w wieku do lat 7,
- 2) dzieci, wnuki i rodzeństwo stanu wolnego:
 - a) w wieku do lat 16, a w razie uczęszczania do szkół — do lat 18 albo
 - b) bez względu na wiek, jeżeli są inwalidami i inwalidztwo powstało w wieku do lat 16 lub w czasie uczęszczania do szkół w wieku do lat 18,
 - c) nie korzystających ponadto ze świadczeń wymienionych w § 17 ust. 2.

§ 15. 1. Małżonka rozwiedzionego uważa się za członka rodziny, uprawnionego do renty rodzinnej po zmarłym rozwiedzionym małżonku, jeżeli w chwili jego śmierci oprócz spełnienia innych warunków wymaganych do uzyskania renty miał prawo do alimentów ze strony rozwiedzionego małżonka.

2. Osobę, która zawarła związek małżeński z rencistą lub inwalidą, uważa się za członka rodziny uprawnionego do renty rodzinnej, jeżeli z małżeństwa tego urodziło się dziecko lub małżeństwo trwało co najmniej 3 lata albo śmierć rencisty lub inwalidy nastąpiła wskutek wypadku w zatrudnieniu albo w następstwie inwalidztwa, pozostającego w związku ze służbą wojskową, a ponadto spełnione są inne warunki wymagane do uzyskania tej renty.

3. Małżonek zmarłego żołnierza, rencisty lub inwalidy traci prawo do renty rodzinnej w razie wstąpienia w ponowny związek małżeński.

4. Z tytułu wychowywania dzieci, wnuków lub rodzeństwa może być zaliczona tylko jedna osoba jako uprawniona do renty rodzinnej.

§ 16. 1. Za dzieci, o których mowa w § 14 pkt 2, uważa się dzieci:

- 1) własne.
- 2) przysposobione,
- 3) drugiego małżonka (pasierbów),
- 4) dzieci obce wzięte na utrzymanie i wychowanie.

2. Dzieci obce, wnuki i rodzeństwo uważa się za członków rodziny uprawnionych do renty rodzinnej po zmarłym żołnierzu, renciście lub inwalidzie, jeżeli:

- 1) nie mają prawa do renty rodzinnej po własnych rodzicach,
- 2) zostały wzięte na wychowanie i utrzymanie co najmniej na rok przed śmiercią żołnierza, rencisty lub inwalidy oraz
- 3) rodzice ich nie żyją albo nie mogą zapewnić im utrzymania.

3. Dziecko obcego nie uważa się za członka rodziny uprawnionego do renty rodzinnej po zmarłym żołnierzu, renciście lub inwalidzie, jeżeli chociaż jedno z rodziców dziecka żyje i może zapewnić mu utrzymanie, chyba że zmarły żołnierz, rencista lub inwalida był opiekunem dziecka, ustanowionym przez władzę opiekuńczą.

4. Warunek określony w ust. 2 pkt 2 nie jest wymagany, jeśli śmierć żołnierza, rencisty lub inwalidy jest następstwem wypadku lub choroby zawodowej albo pozostaje w związku ze służbą wojskową.

§ 17. 1. Wszystkim członkom rodziny przysługuje jedna łączna renta rodzinna.

2. Renta rodzinna na dzieci, wnuki i rodzeństwo nie przysługuje w czasie korzystania przez nich ze świadczeń z funduszy publicznych w rozmiarze dostatecznym dla pokrycia kosztów utrzymania i wychowania.

3. W razie wstrzymania lub zawieszenia wypłaty renty jednemu z członków rodziny pozostałym członkom wypłaca się rentę w wysokości odpowiadającej ich liczbie.

§ 18. Odprawa przysługuje łącznie małżonkowi zmarłego, bez względu na to czy odpowiada warunkom wymienionym w § 14 pkt 1, rodzicom odpowiadającym warunkom wymienionym w § 14 pkt 1 oraz dzieciom, wnukom i rodzeństwu odpowiadającym warunkom wymienionym w § 14 pkt 2 i § 16.

R o z d z i a ł IV.

Przyznanie i wymiar świadczeń.

§ 19. 1. Departament Finansów Ministerstwa Obrony Narodowej rozpatruje złożony wniosek o przyznanie zaopatrzenia emerytalnego niezwłocznie po otrzymaniu wniosku wraz z dokumentami i wydaje decyzję najpóźniej w ciągu 14 dni, licząc od otrzymania ostatniego dokumentu lub wyjaśnienia ostatnich okoliczności niezbędnych do wydania decyzji.

2. Decyzja o przyznaniu zaopatrzenia powinna w szczególności ustalać rodzaj przyznanego świadczenia, powoływać przepisy prawne, na których jest oparta, określać wysokość świadczenia, sposób jego obliczenia i datę rozpoczęcia wypłaty — jeżeli przyznano rentę, oraz

zawierać pouczenie o środkach prawnych przysługujących osobie zainteresowanej, jak również pouczenie o jakich okolicznościach mających wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość osoba uprawniona do tych świadczeń jest obowiązana zawiadomić Departament Finansów Ministerstwa Obrony Narodowej.

3. Decyzja odmowna powinna zawierać również uzasadnienie odmowy.

4. Nie wymagają uzasadnienia decyzje Ministra Obrony Narodowej w sprawach o zaliczenie do wysługi lat okresów podlegających zaliczeniu do zatrudnienia pracowników według przepisów o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

§ 20. Decyzje o przyznaniu zaopatrzenia emerytalnego sporządza się w trzech egzemplarzach, z których jeden doręcza się osobie zainteresowanej, drugi przesyła się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych — do wypłaty, a trzeci pozostaje w aktach emerytalnych.

§ 21. Od decyzji Departamentu Finansów Ministerstwa Obrony Narodowej przysługuje osobie zainteresowanej zażalenie do Ministra Obrony Narodowej w ciągu trzydziestu dni, licząc od dnia doręczenia decyzji. Decyzje Ministra Obrony Narodowej są ostateczne.

§ 22. Departament Finansów Ministerstwa Obrony Narodowej wznawia postępowanie zakończone prawomocną decyzją, jeżeli zainteresowany przedłoży nowe dowody, mające istotny wpływ na ocenę prawa do renty (odprawy) lub jej wysokość.

§ 23. 1. Jeżeli osoba zgłaszająca wniosek nie przedłoży żądanych dowodów, potrzebnych dla stwierdzenia prawa do świadczenia, w ciągu jednego miesiąca od dnia otrzymania żądania lub bez uzasadnionych przyczyn nie zgłosi się do badania lekarskiego — Departament Finansów Ministerstwa Obrony Narodowej wydaje decyzję odmowną.

2. Jeżeli nieprzedłożenie dowodów nastąpiło z ważnych przyczyn, termin określony w ust. 1 może być przedłużony, najdłużej jednak do sześciu miesięcy od dnia otrzymania żądania.

§ 24. 1. Jeżeli osoba pobierająca rentę nie przedłoży w oznaczonym terminie żądanych dokumentów, mających wpływ na prawo do renty lub jej wysokość, albo bez uzasadnionych przyczyn nie zgłosi się do badania lekarskiego, Departament Finansów Ministerstwa Obrony Narodowej wstrzymuje wypłatę renty.

2. Po przedłożeniu dokumentów lub po poddaniu się badaniu lekarskiemu Departament Finansów Ministerstwa Obrony Narodowej wznawia wypłatę renty, jednak za okres nie dłuższy niż za trzy miesiące wstecz od dnia złożenia dokumentów lub poddania się badaniu.

§ 25. Jeżeli prawo do zaopatrzenia zostało ustalone, ale wydanie decyzji uległo zwłoce z powodu nieustalenia wysokości zaopatrzenia lub innych okoliczności, Departament Finansów Ministerstwa Obrony Narodowej przyznaje osobie uprawnionej stosowne zaliczki, które podlegają potrąceniu przy wypłacie zaopatrzenia.

§ 26. Jeżeli jedno ze stwierdzonych u żołnierza cierpień (kalectw i chorób) pozostaje w związku ze służbą wojskową i w myśl orzeczenia komisji lekarskiej do spraw inwalidztwa i zatrudnienia powoduje inwalidztwo żołnierza, uważa się, że inwalidztwo to pozostaje w związku ze służbą wojskową.

§ 27. Prawa do zaopatrzenia emerytalnego nie nabywa, a nabyte traci — osoba, która wywołała przestęp-

stwem umyślnym okoliczności uzasadniające powstanie prawa do zaopatrzenia lub jego zwiększenie.

§ 28. 1. W razie zajścia okoliczności mających wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość następuje na wniosek zainteresowanego lub z urzędu ponowne ustalenie świadczeń.

2. Podwyższenie renty na wniosek zainteresowanego lub z urzędu następuje od najbliższego terminu jej płatności, przypadającego po wydaniu decyzji podwyższającej.

3. Obniżenie lub wstrzymanie renty następuje od najbliższego terminu jej płatności, przypadającego po upływie miesiąca od wydania decyzji obniżającej lub wstrzymującej rentę, jeżeli nie służy prawo do wstrzymania renty z mocą wsteczną.

§ 29. Prawo do świadczeń ustaje:

- 1) gdy odpadnie którykolwiek z warunków wymaganych do przyznania świadczenia,
- 2) ze śmiercią osoby uprawnionej.

R o z d z i a ł V.

Wypłata świadczeń pieniężnych.

§ 30. 1. Rentę za wysługę lat i rentę inwalidzką wypłaca się do rąk osoby uprawnionej, a jeśli dla niej ustanowiono opiekuna lub kuratora — do rąk opiekuna lub kuratora.

2. Rentę rodzinną i odprawę przewidzianą w razie śmierci żołnierza wypłaca się do rąk pozostałego małżonka, a gdy po zmarłym pozostały sieroty zupełne — do rąk opiekuna.

3. Jeżeli do renty rodzinnej uprawnieni są sami tylko rodzice bądź rodzice łącznie z rodzeństwem zmarłego żołnierza, rencisty lub inwalidy, rentę wypłaca się do rąk jednego z żyjących rodziców. Jeżeli oprócz rodziców i rodzeństwa zmarłego żołnierza, rencisty lub inwalidy prawo do renty rodzinnej posiadają również inni członkowie rodziny, rodzicom wypłaca się oddzielnie należną im część renty, pozostałym zaś uprawnionym członkom rodziny wypłaca się oddzielnie ich część renty rodzinnej na uzasadnione żądanie.

4. W przypadku gdy po zmarłym żołnierzu, renciście lub inwalidzie pozostał małżonek i sieroty zupełne, dla których został ustanowiony inny opiekun, rentę rodzinną wypłaca się oddzielnie dla małżonka i jego dzieci, nad którymi sprawuje opiekę, oddzielnie zaś do rąk opiekuna sierot zupełnych.

5. Przy wypłacie renty rodzinnej do rąk różnych osób dokonywa się podziału renty rodzinnej dzieląc łączną rentę bez dodatków przez liczbę uprawnionych członków.

6. Odprawę wypłaca się małżonkowi, a w braku małżonka — dzieciom lub ich opiekunom (ust. 2); w braku tych ostatnich odprawę wypłaca się rodzicom oraz wnukom i rodzeństwu (§ 18).

7. Dodatki do renty wypłaca się do rąk osób, którym one przysługują lub do rąk opiekunów tych osób.

8. Zaliczki wypłaca się osobom, którym zostały przyznane (§ 25).

9. Zasiłek pogrzebowy wypłaca się do rąk osoby, która pokryła koszty pogrzebu.

§ 31. Jeżeli w wyniku obliczenia świadczenia przypadaby do wypłaty miesięcznej końcówka w groszach, zaokrąglą się ją w górę do pełnego złotego, jeśli końców-

ka wynosi powyżej 49 groszy, a w dół — jeśli końcówka wynosi 49 groszy lub mniej. Zaokrąglenie kwot z końcówkami w groszach dotyczy tylko kwot przypadających do wypłaty miesięcznej, a więc nie podlegają zaokrągleniu składniki tej kwoty.

§ 32. Renty wypłaca się w okresach miesięcznych.

§ 33. 1. Wypłatę świadczeń wstrzymuje się, jeżeli prawo do tych świadczeń ustało lub okaże się, że nie istniało.

2. Wstrzymanie wypłaty świadczeń następuje na wniosek Departamentu Finansów Ministerstwa Obrony Narodowej.

3. Rencista, inwalida lub osoba uprawniona do renty rodzinnej obowiązani są do zwrotu pobranych kwot, jeżeli w myśl decyzji Departamentu Finansów Ministerstwa Obrony Narodowej (§ 19) byli pouczeni o okolicznościach powodujących ustanie prawa do świadczeń lub wstrzymanie ich wypłaty, a pobierają te świadczenia mimo żądania powyższych okoliczności. W przypadkach uzasadnionych szczególnymi okolicznościami Departament Finansów Ministerstwa Obrony Narodowej może odstąpić od żądania zwrotu.

4. Rencista, inwalida lub osoba uprawniona do renty rodzinnej, jeżeli korzystali nieprawnie ze świadczeń na podstawie nieprawdziwych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach złej woli, obowiązani są do zwrotu nieprawnie pobranych kwot, niezależnie od odpowiedzialności karnej.

5. Prawomocne decyzje w sprawach o zwrot świadczeń podlegają wykonaniu w trybie egzekucji administracyjnej.

§ 34. 1. Departament Finansów Ministerstwa Obrony Narodowej ma prawo potrącać z należnych świadczeń pieniężnych:

- 1) zaliczki wypłacone na poczet należnych świadczeń pieniężnych (§ 25),
- 2) nieprawnie pobrane świadczenia pieniężne i odprawy,
- 3) nadpłacone odprawy przewidziane w przepisach o uposażeniu żołnierzy, w razie przyznania renty za usługę lat lub renty inwalidzkiej.

2. Na pokrycie kwot wypłaconych z tytułów wymienionych w ust. 1 Departament Finansów Ministerstwa Obrony Narodowej ma prawo:

- 1) potrącać całą należność przysługującą za okres od dnia powstania prawa do świadczeń pieniężnych do dnia wydania ostatecznej decyzji przyznającej to świadczenie,
- 2) dokonywać z wypłacanych rent potrąceń w wysokości nie przekraczającej 20% renty.

§ 35. Świadczenia pieniężne z tytułu zaopatrzenia emerytalnego mogą ulec zajęciu tylko na zaspokojenie roszczeń alimentacyjnych w wysokości i na zasadach określonych w kodeksie postępowania cywilnego.

R o z d z i a ł VI.

Koszty postępowania.

§ 36. 1. Koszty postępowania związane z ustaleniem prawa do zaopatrzenia emerytalnego ponosi Ministerstwo Obrony Narodowej.

2. Koszty postępowania związane z wypłatą ustalonych świadczeń pieniężnych ponosi Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

§ 37. Wyciągi z akt stanu cywilnego zaświadczenia wydawane dla ustalenia uprawnień do świadczeń, jako też pisma o wydanie tych dokumentów są wolne od opłat.

§ 38. 1. Osoby ubiegające się o świadczenia z tytułu zaopatrzenia emerytalnego, jeżeli zostały wezwane przez organy wojskowe do stawiennictwa, mają prawo do zwrotu kosztów przejazdu.

2. Osoby pobierające renty oraz osoby składające zeznania w związku z ustalaniem prawa do świadczeń dla osób trzecich, jeżeli zostały wezwane przez organy wojskowe do stawiennictwa, mają prawo do zwrotu:

- 1) kosztów przejazdu,
- 2) utraconego zarobku lub strawnego,
- 3) kosztów noclegu.

3. Uprawnienia określone w ust. 2 przysługują również osobie towarzyszącej wezwanemu, jeżeli stan jego zdrowia wymaga opieki innej osoby.

§ 39. Zwrot kosztów przejazdu obejmuje:

- 1) cenę biletu kolejowego III klasy pociągu osobowego, a jeżeli nie ma połączenia kolejowego — cenę biletu autobusowego lub na przejazd statkiem,
- 2) koszt przejazdu innym środkiem lokomocji (furmanką itp.), jeżeli zachodzi konieczność jego użycia — w wysokości stwierdzonej przez prezydium gromadzkiej (miejskiej) rady narodowej na podstawie obowiązujących taryf (cenników),
- 3) cenę biletu najtańszego z miejskich środków komunikacyjnych (tramwaje, autobusy, trolejbusy) lub koszt przejazdu dorożką albo taksówką, jeżeli stan zdrowia osoby wezwanej wymagał użycia tylko tego środka lokomocji.

§ 40. Utracony zarobek podlega zwrotowi na podstawie zaświadczenia zakładu pracy, stwierdzającego fakt utraty zarobku oraz jego wysokość. Jeżeli osoba wezwana utraciła tylko część zarobku dziennego, należy zwrócić tylko odpowiednią część zarobku. Wysokość zwrotu nie może przekraczać kwoty 50 zł za dzień pracy i nie może być niższa niż strawne.

§ 41. 1. Strawne wypłaca się osobom zamieszkującym, jeżeli nie przysługują im zwrot utraconego zarobku i jeżeli pobyt w siedzibie organu wojskowego łącznie z podróżą w obie strony trwał dłużej niż 12 godzin.

2. Wysokość strawnego wynosi 9 zł za dzień (dobę). Jeżeli pobyt osoby wezwanej trwał dłużej niż dobę, wówczas czas ponad 8 godzin liczy się za całą dobę.

§ 42. W przypadku konieczności noclegu osoby wezwanej w siedzibie organu wojskowego zwraca się faktyczny koszt noclegu, najwyżej jednak 9 zł za nocleg.

R o z d z i a ł VII.

Przepisy końcowe.

§ 43. 1. Żołnierzom zwolnionym z wojskowej służby zawodowej lub nadterminowej, którzy nie nabywają prawa do zaopatrzenia przewidzianego w powołanym na wstępie dekreście o zaopatrzeniu emerytalnym generałów (admiralów), oficerów zawodowych i podoficerów nadterminowych oraz ich rodzin, a którzy nabywają prawo do zaopatrzenia emerytalnego przewidzianego w de-

krete z dnia 25 czerwca 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 30, poz. 116) — zaopatrzenie to ustala i wypłaca Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

2. Postępowanie w sprawie przyznania zaopatrzenia emerytalnego wszczynają Zakład Ubezpieczeń Społecznych na podstawie wniosku zgłoszonego za zgodą zainteresowanego przez wojskowego komendanta rejonowego albo na wniosek samego zainteresowanego lub jego pełnomocnika.

3. Wniosek o zaopatrzenie według ustalonego wzoru osoba zainteresowana lub jej pełnomocnik albo wojskowy komendant rejonowy kieruje do terenowo właściwego oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych dla miejsca zamieszkania osoby zainteresowanej.

4. Jeżeli z wnioskiem o zaopatrzenie występuje wojskowy komendant rejonowy, powinien on wniosek ten wraz z zebranymi dokumentami przesłać do terenowo właściwego oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych najpóźniej w ciągu trzech dni po zebraniu wszystkich dokumentów.

5. Na wojskowych komendantach rejonowych ciąży ponadto następujące obowiązki:

- 1) udzielania osobom zgłaszającym wniosek o przyznanie zaopatrzenia wszelkich informacji i pomocy w sprawie ustalenia uprawnień do zaopatrzenia przysługującego tym osobom,
- 2) pouczenia osób zainteresowanych, jakie dokumenty należy dołączyć do wniosku (ust. 6),
- 3) wydawania osobom zainteresowanym i Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych bezpłatnie wszelkich zaświadczeń oraz udzielania im wyjaśnień co do okoliczności mających wpływ na prawo do zaopatrzenia lub jego wysokość.

6. Do wniosku o rentę należy dołączyć dokumenty wymienione w §§ 9 i 10 zarządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 1 lipca 1954 r. w sprawie wykonania dekretu o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Monitor Polski Nr A-70, poz. 874). W szczególności do wniosku o rentę starczą należy dołączyć:

- 1) kwestionariusz według ustalonego wzoru, ze wskazaniem okresów zatrudnienia żołnierza przed powołaniem go do czynnej służby wojskowej i okresów zaliczalnych do okresów zatrudnienia, wymienionych w art. 7 i 8 dekretu z dnia 25 czerwca 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 30, poz. 116), jak również okresów odbytej przez żołnierza czynnej służby wojskowej po dniu 22 lipca 1944 r. (bez podawania jednostek wojskowych i zajmowanych stanowisk),
- 2) dokumenty stwierdzające okresy podane w kwestionariuszu,
- 3) dokument stwierdzający datę urodzenia żołnierza,

4) zaświadczenie dowódcy jednostki wojskowej stwierdzające w ogólnej kwocie wysokość przeciętnego (z ostatnich 12 miesięcy) miesięcznego uposażenia żołnierza wraz ze wszystkimi dodatkami wpływającymi trwale na jego wysokość,

5) jeżeli zainteresowany był pracownikiem nauki albo był odznaczony przez władze Polski Ludowej orderem — dokumenty stwierdzające posiadanie tytułu samodzielnego lub pomocniczego pracownika nauki albo posiadanie orderu.

7. W kwestionariuszu dotyczącym okresów zatrudnienia (ust. 6 pkt 1) należy podać datę powołania żołnierza do czynnej służby wojskowej po dniu 22 lipca 1944 r. i datę zwolnienia go z tej służby oraz inne okresy podlegające zaliczeniu do wysługi lat w normalnym i korzystniejszym wymiarze w myśl art. 8—10 powołanego na wstępie dekretu o zaopatrzeniu emerytalnym generałów (admiralów), oficerów zawodowych i podoficerów nadterminowych oraz ich rodzin. Na uzasadnienie zaliczenia tych okresów należy dołączyć do kwestionariusza obliczenie wysługi lat (§ 11). Na uzasadnienie zaliczenia innych okresów zaliczalnych do okresów zatrudnienia, nie wymienionych w obliczeniu wysługi lat, należy dołączyć do kwestionariusza odpowiednie dokumenty. Jeżeli podoficer nadterminowy odbywał służbę wojskową w tych rodzajach wojsk i służb, w których służbę tę w myśl osobnych zarządzeń Ministra Obrony Narodowej zalicza się do I kategorii zatrudnienia, należy wyraźnie to zaznaczyć w uwadze na obliczeniu wysługi lat.

§ 44. Do czasu utworzenia przewidzianych w zarządzeniu komisji lekarskich do spraw inwalidztwa i zatrudnienia orzecznictwo lekarskie w sprawach świadczeń rentowych wykonują lekarze Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

§ 45. 1. Wzory wniosków i decyzji w sprawie przyznania renty za wysługę lat, renty inwalidzkiej lub renty rodzinnej oraz wzory obliczeń wysługi lat, zaświadczeń i oświadczeń wymienionych w zarządzeniu ustala Departament Finansów Ministerstwa Obrony Narodowej.

2. Formularze wniosków o zaopatrzenie emerytalne przewidziane w dekrecie z dnia 25 czerwca 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 30, poz. 116) oraz formularze kwestionariuszy wymienionych w § 43 ust. 6 dostarcza Zakład Ubezpieczeń Społecznych (oddział, wydział świadczeń) na zapotrzebowanie wojskowych komendantów rejonowych.

§ 46. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 lipca 1954 r.

Minister Obrony Narodowej: *K. Rokossowski*
Marszałek Polski

Kierownik Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej:
w z. *L. Chajn*